

© Zdena Šírová

Kdo se bojí
Jiřiny
Jiráskové?
Nemělo by se to říkat, ale...

Zdena Šírová

Kdo se bojí
Jiřiny
Jiráskové?

Nemělo by se to říkat, ale...

Ten vůz už jel,
je přece zázrak,
že tu vůbec byl...

© Zdena Šírová, 2013

© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2013

ISBN 978-80-7388-841-1

Prolog

Téměř prázdné rozzářené jeviště, zcela zaplněný setmělý sál. Pomalu dozívají jemné tóny závěrečného valčíku. Poslední scéna. Herecký koncert dvou hlavních protagonistek končí.

Úplná tma.

Naprosté ticho.

Vzápětí bouřlivé ovace celého hlediště. Skandovaný aplaus zvedá diváky ze sedadel.

Opona, potlesk, kytice, „bravo“ a četné zdravice...

Nekončící děkovačka, slzy dojetí, pálící oči i dlaně.

Jedinečná, neopakovatelná a nezapomenutelná atmosféra živého představení, v němž exceluje legendární Jiřina Jirásková.

O čtvrt hodiny později.

V klubu Divadla Bez zábradlí je živo. Večerní hosté popíjí objednané nápoje, polohlasně si navzájem sdělují nejčerstvější dojmy a srdečně se baví. Pro umělce je vyhrazen podlouhlý stůl, v jeho čele zůstává jedna židle volná.

Najednou hluk nápadně utichá, pozornost přítomných upoutaly místo skleniček vstupní dveře, do nichž právě vchází drobná, malá žena. Na zvědavé pohledy odpovídá vznešeným pokynem hlavy a usedá na neobsazené místo.

Dcera i já se snažíme působit co nejméně zvědavě, jen po očku sledujeme dění kolem. Syn se odvážně zvedl a šel vzácnou dámu pozdravit. Aby mohl s maličkou postavičkou bez námahy komunikovat, dřepnul si k ní.

Paní Jirásková jej s úsměvem objala, začali si povídat. Naklání se k sobě, on jí něco vysvětluje. Pak se oba dívají směrem k nám. Zachytila jsem významný pohled a zapomněla dýchat.

Paní Jiřina vstává a vydává se napříč místností. David ji pyšně následuje. Když není nejmenších pochyb, kam míří, způsobně povstáváme i my a mírnou úklonou zastíráme rozpaky.

„Dobrý den, já jsem Jirásková,“ představuje se s upřímnou snahou pomoci cizím osobám orientovat se v českém šoubyznysu. „Tak vy jste Davidova maminka? Velmi mě těší, že vás poznávám.“

Obyčejný smrtelník se někdy dostane do situace, kdy mu hvězda věnuje podpis či podá ruku, pokud vystojí patřičnou čekací dobu. Ale aby obdivovaná celebrita přišla za ním, to se stává málokdy. Slastně vychutnávám povznášející pocit, chci jej udržet co nejdéle v paměti.

Byla jsem *přesvědčena*, že se nikdy nebude opakovat.

(*Sonáta pro lžici*, 27. června 2011)

První část

Jiřinka a David

Byl teplý letní den roku 2008.

Po probuzení si jako vždy zapíná internet, aby zjistil nejčerstvější novinky. Hlavní událostí dne je nepříjemná zpráva, že Jiřina Jirásková má po těžké operaci a leží na jednotce intenzivní péče v pražské fakultní nemocnici. Celý článek napjatě informoval o velmi vážném, kritickém zdravotním stavu, ale hlavně o její zoufalé opuštěnosti a samotě – Jiřina Jirásková nemá rodinu ani děti, skoro nikdo za ní nechodí, je úplně sama...

V té době pobýval v České republice teprve dva roky, neznal ničivé dopady bulvárních médií a věřil všemu, co je v nich napsáno.

Řekl si – tak to ne, pokud je paní Jiráskové blbě a smutno, musím s tím něco udělat.

Změnil denní program, zrušil několik schůzek a vyrazil do nemocnice za hereckou legendou. Po cestě koupil velkou podlouhlou bonboniéru, ačkoliv si nedělal nejmenší iluze, že se mu ji podaří předat. Přinejhorším zabalenou krabici položí někde na schody nebo ji opře o zeď nemocniční chodby a nepozorovaně odejde.

U recepčního okénka se směle zeptal, jestli tam leží Jiřina Jirásková, a čekal okamžitý vyhazov. Místo toho mu kulatá paní s pěti dioptriemi mile odpověděla na pozdrav a úplně v klidu, bez jakéhokoliv vzrušení, které jím naopak cloumalo jako uragán, mu sdělila, že půjde tamtěmi dveřmi, venku zabočí doleva, pak doprava a tam to je.

Snažil se vypadat nenápadně a poslušně se vydal tichým nemocničním areálem k určenému místu. V pavilonu A11 byly až

do přízemí slyšet tlumené hlasy ozývající se odněkud se shora. Jak tiše stoupal schodištěm, ruch sílil.

Ve druhém patře se konal pravý nefalšovaný „rej paparáců“. Před výtáhem se tísnilo asi padesát lidí, lesklo se tu minimálně sedmdesát kamer a přibližně 110 fotoaparátů.

Do toho vešel odvážný mladík s bonboniérou pod paží.

Všichni na okamžik ztichli a měřili si ho pátravým pohledem. Díky profesionální rutině rychle rozpoznali, že do jejich reportérské branže nepatří, známá mediální osobnost také není, tak je přestal zajímat. Začali znovu bzučet jako masařky, které se potřebují dostat k přikryté štangli salámu.

Jeden zvědavý pán ověšený objektivy a blesky se pro jistotu zeptal, ke komu patří. Zcela přirozeně odpovídá, že k nikomu, že jde za paní Jiráskovou. Pikantní odpověď pána zřejmě uspokojila, otočil se na druhou stranu a víc si ho nevšímal.

V tu chvíli se otevřely lítačky, z nichž vyšel bíle oděný primář. Neuspořádaný shluk čekajících mužů a žen se okamžitě proměnil v šišatý ragbyový míč a lepil se na lékaře jako na mucholapku. Přísáté mikrofony mu zabraňovaly mluvit, takže jen stručně oznámil zdravotní stav slavné pacientky, stroze předal velení vrchní sestře a zmizel tak rychle, jak se objevil.

Následující ceremoniál vzala pevně do svých rukou zdatná zdravotní pracovnice. Funkce velitelky se zhostila rázně a důsledně, s nikým se nemazlila.

„Takže, panstvo, prosím následujte mě a jeden po druhém se připravte na natáčení.“

Vedla celé stádo na chodbu za lítačkami, kde už se rozprostírala jednotka intenzivní péče. Mírně pootevřené dveře ještě víc přivřela, zůstala sotva patnácticentimetrová úzká skulina.

„Vážení a milí, povolujeme odtud zpátky jeden krok, druhý krok, tady se otočíte, dveře zůstanou v téhle poloze a můžete být v záběru za vašimi zády. Přesně se postavte na vymezené místo, pustíme se do toho. Máte každý minutu, maximálně dvě.“

Šlo to jak na běžícím pásu, přesně dle sestřiččiny režie.

Přímé vysílání zahájil pán s chlupatým oranžovým mikrofonem.

„Nacházíme se na chodbě jednotky intenzivní péče pražské Všeobecné fakultní nemocnice, kde za těmito dveřmi leží v kritickém stavu herečka Jiřina Jirásková,“ monotónní zpravodajské hlasy změnilly nemocniční prostory v provizorní nahrávací studio.

Spuštěný kolovrat klapal rychle a stejnoměrně, za chvíli se chodba začala vyprazdňovat. Mediální supi nafotili železná futra, natočili pohled do malé škvíry a spokojeni s vykonanou prací jeden po druhém odcházeli.

Až na Davida.

Když dotáčela poslední reportérka svůj spot do večerních zpráv, vrchní sestra si ho najednou všimla.

„A vy jste kdo?“

„Já nejsem nikdo, já jsem přišel za paní Jiráskovou.“

„Vy nejste od médií?“

„Ne, já jsem paní Jiřince přinesl dárek,“ ukazuje bleděmodrou krabici.

Rázná paní neskrývá překvapení.

„Aha... a koho mám ohlásit?“

„To je úplně jedno, ona mě stejně nezná.“

„No...“ zcela evidentně váhá, „ale já potřebuji nějaké jméno.“

„Moje jméno jí nic neřekne, nikdy o mně neslyšela.“

Tohle nemůže dopadnout dobře, teď ho vyhodí.

Už se dostal daleko, tady cesta končí, dál nepovede.

„Ale já vás tam bez ohlášení pustit nemůžu.“

Neuvěřitelné, zatím je pořád tady.

„Tak dobře, když myslíte, že to k něčemu bude, jmenuji se David Šír.“

„Vydržte, prosím,“ proklouzla do pootevřených dveří.

Začal se opatrně rozhlížet, kam položí bonboniéru, až se vrátí se slovem „bohužel“. Šance na jakoukoliv jinou odpověď byla nulová.

Netrvalo ani půl minuty, přísná paní se vrátila a její nečekaná věta „máte pět minut“ mu totálně vyrazila dech.

Než se vzpamatoval, z jedné sestřičky byly dvě, přes hlavu mu soukaly zelené prostěradlo a nohy cpały do gumových galoší.

V tuto chvíli prožíval něco, co se nedá správně popsat, co ho za celý den ani za celý život nikdy ani ve snu nenapadlo, v co nikdy nedoufal, že se může stát.

Za několik málo okamžiků se osobně seznámí s Jiřinou Jiráskovou!

Posvátné dveře, od kterých ještě před chvílí odháněli všechny profesionální akreditované novináře, se před ním otevřely. Sestra ho vedla velkým bílým pokojem kolem vysokých bílých postelí se spoustou hadiček a přístrojů oddělených od sebe bílými plachtami. Zastavili se u posledního lůžka v rohu. Na něm spatřil malinké tělíčko staré babičky. Překvapilo ho, jak byla postel proti miniaturní ležící postavičce obrovská. Poznal ji, samozřejmě, ovšem jeho představa nalíčené, upravené a vždy šperky ověšené dámy se od obrazu před ním hodně lišila. Nenamalovaná, unavená a zjevně vyčerpaná, ničím nepřipomínala legendu stříbrného plátna.

Otočila k němu hlavu.

I když uvítací pohled nebyl zrovna příjemný, byl štěstím bez sebe. Výraz bledého obličeje dával jasně najevo, že tato audience nebude dlouho trvat. V pudu sebezáchovy, kdy k přežití zbývá několik vteřin, se nadechl a zešíroka začal:

„Paní Jirásková, dobrý den, vy mě neznáte, já jsem David Šír, jsem z Jihoafrické republiky a přinesl jsem vám malý dáreček, abych vám mohl říct, že vás mám strašně moc rád, a abych vám připomněl, že vás miluje celý národ, že vás potřebujeme, a abych vám udělal radost a dodal vám sílu zpátky do života.“ Během své plamenné řeči položil čokoládový box na její uzoučký hrudník.

S námahou zvedla ruce, ale širokou bonboniéru přesto pevně uchopila.

On stále mlel, ona vypadala jako němá.

„Prosím, uzdravte se brzo a brzo se nám vraťte, protože máte před sebou ještě spoustu krásných rolí.“

Konečně zmlknul.

Vyslechla bez přerušení celé povídání.

Hleděla na něho nevěřicně, pravděpodobně se jí hlavou honilo, co je to tu za cizího drzého spratka, který ji obtěžuje pár hodin po těžké operaci. Podívala se na bonboniéru, vrátila oči k jeho obličejí, znovu k bonboniéře a zase k němu. Pak lesklou krabici malinko zvedla a pronesla svůj vznešený ortel

„Tak tohleto... nikdy v životě nerozbalím.“

Hlas naprosto jasně vyjadřoval neskonalou vděčnost, která mu dodala odvalu k opětovnému vyslovení vřelých citů.

„Mám vás strašně rád.“

Upřela na něj nechápavý pohled.

„A proč mě máte rád?“

Nevěděl, co říct.

„Na hloupou otázku neumím odpovídat,“ vylétlo z něj nepřipraveně, „...protože... protože jste toho tolik pro celý národ udělala, vyrůstal jsem na vašich filmech, jako malý jsem poslouchal vaše pohádky, které jste namluvila, jste úžasná, nenahraditelná, jedinečná...“

Ze zvlhlých očí stéká průhledná slza. Podívala se na sestřičku, která nenápadně přihlížela od nedalekého přístroje.

„A... tohle to se mi musí stát až teď, když už jsem stará...“

Nedostižná legenda se přímo před očima mění v obyčejného člověka. Vzal její ruku do své a usmál se na ni. Pevně ho uchopila.

„Pane Šíre,“ přerušuje krásné rozpoložení vrchní sestra, „nezlobte se, ale budu vás muset požádat...“

„Jasně, už jdu.“

„Sestřičko,“ začala Jiřinka chlubitě, „představte si, že tento krásný mladý muž za mnou přijel až z Jihoafrické republiky a přinesl mi tohle,“ ukázala bonboniéru.

Sestřička reagovala stejně, jako když se nadšené dítě chlubí dárkem od Ježíška. David se chtěl poslušně vzdálit od postele, ale Jiřinčin stisk ruky nepovolil.

„Dejte mi na sebe kontakt, já bych na vás chtěla mít spojení.“ Nečekaný požadavek ho zbavil zemské tíže. Vznášel se na motýlích křídlech a hledal po kapsách tužku.

„Přijďte se za mnou ještě někdy podívat,“ pokračovala. Znělo to spíše omluvně, protože hned dodala: „Pokud nechcete, tak nemusíte, ale kdybyste mě ještě někdy navštívil, byla bych ráda.“

„Samozřejmě, Jiřinko, to víte, že přijdu, a budu se moc těšit.“

K jeho největšímu překvapení si položila ukazováček pravé ruky na tvář a řekla:

„Dejte mi sem pusu.“

Sestřička ho doprovázela až před bílé lítací dveře a byla v šoku víc než on.

„Máte štěstí,“ řekla uznale, jako by se loučila s odvážným hrdinou akčního filmu, „tohle se ještě nikdy nikomu nepodařilo.“

Čtvrtek tentýž týden.

Na druhou návštěvu se vydal mnohem odvážněji a sebevědoměji. Ze slušnosti počkal dva dny, aby nepůsobil jako vlezlý potrhlý fanoušek, a znovu kráčel do nemocnice

Bez potíží vplul do areálu, věděl, kde co najde, s kým se má bavit, s kým se naopak bavit nemusí, na nic se neptal. U informačního okénka ani nezpomalil chůzi. Suverénně zaťukal na správné dveře. Vrchní sestra jej přijala mile, vlídně, ale podle předpisů.

„Dobrý den,“ s úsměvem odpověděla na pozdrav, ale čekala.

„Mohl bych, prosím, jít za paní Jiráskovou?“ Neosobním chováním známé paní byl trochu zaskočen.

„Koho mám ohlásit?“

Nemocniční řád musí být dodržován.

„David Šír,“ uvědomil si vážnost situace a svou viditelnou ne-dočkavost mírně krotil.

Sestra to ohodnotila souhlasným pokynutím hlavy a odeřla do stejných prostor jako minule. Do deseti vteřin byla zpátky a pronesla jednu jedinou větu.

„Paní Jirásková bude vaří návštěvou poctěna.“

Znovu zelená prostěradla přes hlavu, znovu zelené galoše, znovu obrovská bílá postel s malou babičkou. Tentokrát však nebyl hlídán čas, žádné „máte pět minut“. Sestra úslužně přistavila židli hned vedle nemocné, potichu za sebou zavřela, nikdo nerušil.

Povídali si celou hodinu. David držel Jiřinku za ruku a ona vyprávěla historky k nezaplacení. Dost ho překvapilo, že víc jich bylo ze soukromí než z natáčení. Pamatuje si, jak trávila Silvestr a Štědrý den v Americe s Milošem Formanem, obdivně popisovala jeho ranč v Connecticutu. New Yorkem je okouzlena a uchváčena dodnes stejně jako David.

S ženskou nadsázkou dávala k dobru, s kým kdy chodila, vzpomínala na školní i pozdější mladé lásky...

Mezi plynulým vyprávěním najednou zaostřila pohled, volnou ruku položila na jeho, významně ji stiskla, a jako by vsunovala do souvětí souřadného shodný přívlastek, prohodila bez nejmenšího zaváhání:

„Já jsem byla strašně na chlapy.“ A po omluvném vyznání pokračovala v načaté větě, aniž by hnula brvou.

Za pár minut vzpomínala na nějaký nepovedený mejdan. Novým pevným stiskem upozorňuje svého posluchače, který ani nedýchá a hltá každé její slovo jako nejdražší lahůdku, k větší ostražitosti. Neopakovatelným výrazem tváře zároveň vylučuje jakoukoliv pochybnost o pravdivosti pronášených slov.

„Já jsem strašně na prachy.“ Její umění neporušit souvislou řeč a přitom ji soustavně vtipně prošpikovávat působilo na mladého herce stejně, jako kdyby nový začínající astronaut dostával odbornou lekci o beztížném stavu ve vesmíru přímo od Neila Armstronga.

Přitáhla Davida blíž k sobě, aby náhodou moucha sedící na okenní tabulce nezaslechla očitě přiznání další neřesti.

„Já bych si pro groš nechala i koleno vrtat.“

Vážné sdělení podala tak komicky, že způsobně sedící návštěva nemohla dělat nic jiného, než se rozesmát.

Přidala se k němu, ale jen velmi opatrně, smály se spíš její oči. Jizvy na těle ostražitě hlídaly nemocné vnitřnosti, kterými nesměla hýbat.

Než stačil zareagovat na důvěrné odhalení pravé povahy lakomé herečky, zazvonil mobil na nočním stolku.

Zvedla ho s tím svým klasickým „ano“, a hned vzápětí spustila. „Jardo, to jsem ráda, že voláš. Představ si, koho tady mám...“

Pan Jarda zcela jistě volal kvůli něčemu jinému, možná kvůli důležité a neodkladné věci, ale nenechala ho mluvit.

„Mám tady velice vzácnou návštěvu až z Jihoafrické republiky. Přijel za mnou šikovný hezký chlapec...“ V rozplývání se a zveličování jeho předností nebyla k zastavení. Hýřila superlativy, chválou, dobrou náladou i autoritativním hlasem, který mezi řádky naprosto jasně velel: nepřerušovat!

Chudák Jarda! Skoro pět minut musel poslouchat o někom neznámém, kdo ho vůbec nezajímal. Když se Jiřinka dostatečně zadýchala, zmlkla a malou chvilku přitakávala na rozhovor. Pak zaklapla.

Při odkládání telefonu vypadala, že přemýšlí.

„To byl Jaromír Hanzlík, pozdravuje tě.“

Do stereotypního nemocenského života zavítala nová míza. Nemocnou ohromně povzbudila a hlavě ji uklidnila. Stále má kolem sebe plno starých i nových kamarádů...

Překvapilo ji a zároveň potěšilo, že mladý člověk z druhého konce světa projevuje tak velký zájem o její české umělecké dílo.

Dovídá se, že měl v Africe kazetu, kterou namluvila. Byly to pohádky Karla Jaromíra Erbena. Na jedné straně Zlatovláška, na druhé Jabloňová panna. Jako malý kluk je poslouchával před spaním.

„Skoro každou noc jste mě, paní Jiřinko, v Africe uspávala.“

Poodtáhla hlavu k okraji polštáře a nevěřicně svráстила hladké čelo.

„To že jsem namluvila?“ urputně vzpomíná, „Jabloňovou panu? Víš to jistě, nespletl ses?“

Než se nadál, byla hodina pryč. I když mu zdravotní personál nepřikazoval odchod, ze slušnosti se zvedl sám.

Oba věděli, že se nevidí naposled.

„Určitě za vámi zase brzy přijdu, Jiřinko.“

„Ráda tě uvidím, ahoj.“

Ona mu od druhé návštěvy přirozeně tykala, on jí přirozeně vykal.

Uplynul víkend, přehoupl se nový týden.

Na jednotce intenzivní péče už paní Jiráskovou nenašel. Byla převezena do jiné budovy na nějaké rehabilitační oddělení. Podle nových instrukcí se vydal přes ulici do dalších neprozkoumaných částí Všeobecné fakultní nemocnice.

Službu konající sestřičce vysvětlil, kdo je a za kým jde. Bez jakéhokoliv zdržování nebo dalších dotazů jej zavedla do pokoje, který už víc připomínal obytnou místnost.

Širokánské monstrum obklopené nejrůznějšími hadičkami a přístroji bylo nahrazeno normálním lůžkem. Velké, sluncem zalité okno proti dveřím oslňovalo oči, takže musel přimhouřit víčka, aby se lépe zorientoval.

Stolek, židle, televize... je tu všechno, co člověk potřebuje k bydlení. Na rozdíl od tmavé ponuré jednotky intenzivní péče zde bylo velmi příjemné prostředí.

Davidův příchod Jiřinku opět povzbudil a její dobrou náladu ještě víc podpořil, takže se za chvíli ozýval prostorem oboustranný smích a neustálé povídání.

Bavili se spolu o jejich filmových rolích, vlastně jen pokračovali v minule načatém tématu, které je pro ni tak přirozené jako dýchání. On jí zase svým neodolatelným nadšením dokázal, co pro něj znamenají její herecké koncerty a co všechno o jejich rolích

ví. Některé měl v Africe nahrané na kazetách a opatroval je jako oko v hlavě.

Na první příčky se jednoznačně řadí nezapomenutelná Fany. Jako malý kluk měl pochopitelně rád hodnou Fanyнку a tu její zlou sestru přímo nenáviděl. Jak rostl, postupně si uvědomoval, že paní herečka tu zlou hrát musí, protože role jí to přikazuje, a měl je rád obě dvě. Prostřednictvím dvou legendárních českých hvězd začal vlastně na africkém kontinentě vnímat skutečné herectví a oceňovat jeho hloubku.

„Jiřinko, léta jsem žil v zahraničí, nemohl jsem vidět všechny české filmy, ale Fany jednoznačně považuji za jeden z nejúchvatnějších hereckých dvojkonzertů v dějinách české kinematografie.“

Jiřinka se na něj dlouho dívala, velmi zvažněla. Uchopila ho za ruku a snažila se opatrně jej zasvětit do nejpřísněji střežené tajnosti.

„Nemělo by se to říkat...“ Okamžitě zvažněl také a dle jejího výrazu očekával nepříjemnou zprávu, pečlivě ukryvanou několik desítek tisíc let. Jiřinka ve stejném tónu pokračovala: „...ale to je dobře zahraej biják!“

Protože dle výrazu nemocné tváře byl připraven na nejhorší, hned se s úlevou souhlasně usmál.

„Já ten film mám taky hodně ráda,“ připojila svůj upřímný úsměvný dodatek.

Uprostřed povídání Jiřinka najednou zpozorněla.

„Víš co?“ Kratinká pauza, „tak mě napadlo, kdybys chtěl, samozřejmě ti to nijak nevnučuji, ale kdybys náhodou chtěl, tak bychom si mohli tykat.“

Ještěže seděl. Zalapal po vzduchu a zmohl se jen na blekotání, z něhož se při použití mikroskopu dalo usoudit, že by mu bylo velkou ctí...

„V tom případě se ale na to musíme pořádně připravit,“ řekla s lišáckým pohledem a chtěla se posunout. Vzepřela se na rukou, patrně s odhodláním posadit se, ovšem pokus se nezdařil.

„Nejdřív mně pojd' pomoct a zvedni mě.“

Odmítá absolvovat slavnostní ceremoniál vleže, ale sama nemá dost síly zaujmout přímější polohu. Nadzvedl ji a nastlal polštáře pod záda, aby se mohla pohodlně opřít. Královna potřebuje trůn.

Ještě se několikrát zavrtěla, a když se cítila bezpečně usazená, zavelela:

„Teď obejdi postel a otevři tady tu skříňku na druhé straně.“

Sluníčko za oknem pobaveně sledovalo zajímavý proces v nemocničním pokoji, který se ani trochu nepodobal striktní ranní vizitě.

„Najdeš tam flašku whisky a dvě skleničky.“

Zmínka o ukrytém alkoholu v nemocničních prostorách ho překvapila stejně, jako kdyby mu někdo prozradil, že se v hliněných vojenských zákopech schovává princezna Jasněnka.

Zamířil příkázaným směrem.

„Vytáhni oba kelímky, nalej sobě i mně, tu flašku tam vrať a skříňku zase zavři. Ať nikoho ani nenapadne se tam podívat. Dělej jakoby nic.“

Uposlechl, nalil whisky, vrátil láhev a čekal na další instrukce.

„Teď pojd' zase sem, jeden ten kelímek mi podej a sedni si tady naproti mně.“

Když bylo vše připraveno, došlo k dramatické napínavé pauze. Ještě o něco víc napřímila schoulená hubená záda, nadechla se z plných plic. V jedné ruce držela kelímek, druhou natáhla proti Davidovi a nejsvátečnejším hlasem, jakého byla v posteli schopna, pronesla:

„Já jsem Jiřina,“ pozorně vyslechl tu novinu.

„Já vím,“ dodal velmi inteligentní poznatek, „strašně moc mě těší, já jsem David.“

Třepali si rukama tak vehementně, až se nápoj vylekal a dobrovolně zalezl do ústní dutiny, kde se cítil lépe než v rozkmitaném pohárku.

„Budu ti říkat Dejvi.“

Třetí návštěva byla nejhezčí.

Čtvrté setkání začalo naopak úplně katastrofálně.

Další dny obohatily kalendář. David se znovu chystal jít potěšit milou a vždy příjemnou paní Jiráskovou. I sestřičky na novém oddělení si jej z minulé návštěvy dobře pamatovaly a usmívaly se v ústrety. Jedna šla bez nejmenšího zaváhání zaťukat a otevřít dveře od Jiřinčina pokoje.

Vypadala úplně stejně, jako když ji viděl naposled před týdnem, ovšem přijetí bylo tentokrát hodně jiné, než očekával.

„Ahoj, Jiřinko,“ řekl hned u dveří a slušně čekal na výzvu ke vstupu.

Pacientka zcela bez zájmu hleděla před sebe. Když uslyšela hlas, otočila jenom hlavu. Tělo se nepohnulo ani o milimetr.

„Kdo jste?“

Neosobní cizí tón zamrazil jako bodnutí ostrého rampouchu.

Upřela na něj nepříjemný a zdálo se, že i dotčený pohled.

Nevěděl hned, co odpovědět, myslel, že třeba jen špatně vidí na dálku. Stále ještě v klidu začal vysvětlovat:

„Jiřinko, to jsem já, David, přišel jsem tě znovu navštívit.“

Stál jako přilepený vteřinovým lepidlem. Ledový kamenný výraz se neměnil.

„Kdo jste, člověče, co mně sem lezete?“

„Jiřinko, vždyť to jsem přece já,“ už ho polilo horko, „minulý týden jsem tu u tebe byl,“ začal znepokojeně panikařit. Nevěděl, jestli zapoměla, že si začali tykat. Neohrabaně se vrátil k neosobnímu vykání a snažil se jí nějak připomenout.

„Byl jsem tady za vámi minulý týden, vy si mě nepamatujete?“

Příjemná vysoká sestřička, která zkameněla stejně jako on, stála pořád ve dveřích, ale byl natolik v šoku, že ji vůbec nevnímal.

„Sestři, co mi to sem pouštíte? Toho člověka jsem v životě neviděla. Okamžitě ho vyhoďte!“

Ani jedna ze dvou nehybných soch mezi futry nevěděla, co dělat.

Nové „přátelství“ s hereckou legendou skončilo dřív, než začalo. David v mrákotách pomalu couval z dveřního rámu na chodbu.

Vypadal víc opařený, než kdyby mu na hlavu někdo vylil hrnc rozpáleného oleje. Nejraději by se zahrabal do sněhové závěje i s hlavou, aby už nikdy nemusel ven. Prožíval nejtrapnější okamžik svého mladého života.

Udělal se mu strašně špatně, před očima se roztančily černé kruhy. Netušil, co se mohlo stát, a tuhle hrůzostrašnou změnu absolutně nechápal.

Dostal opravdový strach. Co jí udělal? Co jí kdo o něm řekl? Začala ji snad přízeň smělého fanouška obtěžovat? Uvědomila si snad, že nabídla tykání cizímu klukovi, který si to nezasloužil, a teď ji to mrzí? Rozmyslela si snad, jak vřele ho přijala, chce z toho ven, tak teď všechno zasklívá? Nebo na něj opravdu úplně zapomněla?

Bílý jako stěna se už viděl na zpáteční cestě, jak letí pryč jako zpráskaný pes... Přesto se ještě před nevyhnutelným odchodem odhodlal o jeden zoufalý pokus:

„Jiřinko, vy si na mne opravdu nepamatujete? Jsem ten kluk z jižní Afriky, co vás má rád, byl jsem tu za vámi už několikrát.“

Jediný sval v obličeji se u ní nehnul, z nepříjemného pohledu očí vanul studený vítr.

„V životě jsem vás neviděla, vůbec nevím, kdo jste, co mně sem lezete?“

Po kratičké pauze, která byla pro Davida delší než poledník, rozpřáhla náruč.

„Pojď sem, ty blbče, dej mi pusku, to jsem tě dostala, co?“

Trvalo hezkou chvíli, než oněmělé hlediště pochopilo hlavní motiv dnešní hry. Právě se stali svědky, a David zároveň i obětí, bezchybného hereckého výkonu.

Jedna z nejlepších českých hereček všech dob si jej dokonale namazala na chleba. Opravdu se bál, bušilo mu srdce, bylo mu zle. Dostala jej na kolena, přestože stál.

Po nenadálém přiznání se výstražně blikající radar v hlavě poněkud utišil. Podívali se se sestřičkou na sebe a oba si oddechli.

David se váhavě blížil k posteli a jako náměsíčný políbil její tvář.

Krátký dusivý sen pomalu mizel.

Paní herečka, dlouho upoutaná na lůžko, si jen vyzkoušela novou roli.

Neuvěřitelné, jak jí uvěřil!

Po prvním jednání se přestávka malinko protáhla, až po ní se mu vrátila barva.

V nemocničním pokoji se znovu rozproudil vzduch. Přivítací manévr hodila za hlavu jako už nepotřebnou prázdnou krabičku od zápalek a bavila se úplně normálně o úplně běžných záležitostech.

„Dejvi, odkud ty vlastně jsi?“

Vyprávěl jí o Brně, o Německu, o Africe, o dětství, o rodině... Ptala se na rodiče, na prarodiče. Řekl jí, že ani jednoho dědečka nikdy nepoznal.

„Jedna babička umírá v domově důchodců, druhá babička se mnou kvůli mým rodičům odmítla udržovat jakékoliv rodinné vztahy.“

Jiřinka pozorně poslouchala, jeho slova nepřerušovala. Možná si uvědomila, že svůj umělecký projev trochu přehnala, že byl pro začínajícího hereckého adepta příliš emotivní, a teď mu chtěla dopřát uklidnění.

Míjelo krásné odpoledne, on seděl na židli, ona na posteli pohodlně opřená do polštářů a dlouho si povídali. Bylo jim fajn.

Najednou Jiřinka opatrně začala:

„Dejvi, tak mě napadlo, pokud bys chtěl, samozřejmě, že to můžeš odmítnout, jenom ti to nabízím, ale tak jsem si řekla,“ chodila kolem načatého tématu jako kolem horké kaše, „...že kdybys náhodou chtěl, že bych ti mohla dělat babičku.“

Těch šoků je na něj dnes nějak moc.

„Já bych ti babičku dělala strašně ráda.“

Po propuštění z nemocnice se po ní slehla zem.

Několikrát se pokoušel zavolat, ale nikdy neměla čas. Její soukromou adresu neznal, stejně by mu k ničemu nebyla. Netroufl by si obtěžovat, pokud by nebyl pozván.

Osud mu dopřál navázat známost s hereckou legendou, další je ve hvězdách. Paní Jiřinka se vrátila zpátky do života, na jeviště i před kameru, a na mladého kamaráda z nemocnice zapomněla.

Přehoupl se rok 2008.

Kratinké přátelství dostávalo nostalgickou podobu. Nesmazatelně se zapsalo do Davidova srdce, kde se dokonale zabydlelo a usnulo jako Karafiátovi Broučci v zimním období.

Nečekané setkání umožnila na konci babího léta 2009 druhá operace.

Jednoho smutného dne, stejně jako před rokem, informovaly internetové stránky o zhoršeném zdravotním stavu a náhlé hospitalizaci oblíbené české herečky.

Jiřina Jirásková má po další těžké operaci, tentokrát ji lékaři udržují v umělém spánku.

Okamžitě se rozběhl s kytkou růží do nemocnice, ale nedostal se daleko. Bylo mu oznámeno, že sestra paní Jiráskové striktně zakázala jakékoliv návštěvy. Výjimku tvoří pouze osoby uvedené na krátkém seznamu, kde jeho jméno, bohužel, není.

Poprosil sestřičku, jestli by se nemohla Jiřinky zeptat, zda by ho přijala.

„Řekněte jí, prosím, že jsem tady.“

„Bohužel, to nemůžu, paní Jirásková spí.“

„A můžu se teda vrátit, až se probudí?“

„To bude trvat dlouho, udržujeme ji v umělém spánku.“

Novou šanci uvidět Jiřinku nechtěl jen tak bez boje vzdát.

„Kdy asi tak si myslíte, že bude reálně možné, abych ji mohl navštívit?“

„To já nevím, a ani vám takové informace nesmím podávat. Zkuste se přijít zeptat příští týden.“

Chodil do nemocnice téměř denně, pokaždé se stejným výsledkem. Jiřinka je udržována v umělém spánku, pokud se neprobudí, jsou jakékoliv pokusy o návštěvu stejně k ničemu.

Ale nevzdával to.

Asi za dva týdny se při dalším naléhání dozvěděl, že Jiřinka už je při vědomí.

Bylo to v pondělí 12. října 2009.

Davidovy dvacáté šesté narozeniny.

Při vstupu do pokoje si připadal podobně jako při té úplně první návštěvě.

Uplynul víc než rok, co se naposled viděli, a vůbec nevěděl, jak ho přijme. Obával se ale zbytečně.

Měla z něj upřímnou radost a dávala neskrývaně najevo, že ho má opravdu ráda a ráda ho vidí.

Příjemné teplo v pokoji dovolovalo holým lýtkům i kotníkům vykukovat z pokrývky ven. Pokřivený palec divně uhýbal napříč prstů, vypadalo to, že jsou bolavé. Napadlo ho udělat jí masáž chodidel.

„Jiřinko, já ti promasíruji nohy, chceš?“

Nečekal na odpověď, posadil se na postel a během hezkého povídání jí jemně masíroval ztuhlé končetiny. Sice to nijak nekomentovala, ale bylo znát, že jí takovou pozornost hodně dlouho nikdo nenabídl a těšilo ji to.

Zrovna dnes má narozeniny, ale s kamarády slaví až večer a rozhodl se udělat dnes radost Jiřince.

„Ty jsi za mnou přišel na svoje narozeniny?“

Chtěl jí vysypat do klína, že za ní chodí už nejméně čtrnáct dní, že se o ni bál, že ho k ní nechtěl nikdo pustit...

Místo toho jen zcela přesvědčivě odpověděl:

„No jasně.“

„Do nemocnice?“

„Přece narozeniny se dají slavit i v nemocnici. Nejde o to, kde jsi, ale s kým.“

„To máš pravdu, Dejvi,“ pohladila mu tvář.

Zvoní její mobil položený na stolečku Podal jí telefon, aby se nemusela zbytečně natahovat.

„Ano... ahoj... kde jsi? Dobře... pá.“ Zaklapla a podívala se mu do očí.

„Máš rád Janu Brejchovou?“

Při vzpomínce na nesmrtelnou a legendární královnu Elišku nejde nic jiného, než se usmát.

„Kdo by neměl rád Janu Brejchovou? Samozřejmě, vždyť je to Paní herečka.“

„A chtěl by ses s ní setkat?“

„Strašně rád, to víš, že bych chtěl, ale já přece...“

„Tak teď budeš mít možnost, je na schodech, za tři minuty je tady.“

Ohromeně se postavil.

„Jiřinko, neměl bych už raději jít?“ zakoktal ve velkých rozpacích.

„Ne, chci tě představit.“

Krásnější oslavu narozenin si nemohl přát.

Vlastně je paradoxně vděčný za opakované Jiřinčiny hospitalizace, ve svém běžném pracovním kolotoči si nedokázala udělat čas.

Podařilo se to až v dubnu 2011, kdy jej poprvé pozvala na návštěvu do svého vinohradského bytu.

V prosinci téhož roku se osmělil pozvat ji na pražskou premiéru svého vlastního představení do Semaforu.

Sobota, 10. prosince 2011.

Do posledního místečka zaplněný sál legendárního divadla Semafor praskal ve švech. Nejen počtem návštěvníků, ale také hvězdným obsazením. Už odpolední představení, kterého se zú-

častnil ředitel divadla pan Jiří Suchý s paní Jitkou Molavcovou, odstartovalo ještě úspěšnější večer.

Zákulisní prostory vyzařovaly slavnostní atmosféru, zatímco srdce matky se strojilo do svěrací kazajky. Stejně bylo i mému synovi.

„Mami...!“ běží z levého portálu.

„Neboj, Davku,“ musím působit naprosto klidně, „dopadne to výborně.“

Pozval sdělovací prostředky, spoustu významných celebrit, oslovil i paní Jiřinu Jiráskovou.

„Ona tam opravdu sedí,“ šeptá svému kolegovi do ucha, jako by nevěřil tomu, co na vlastní oči vidí.

„Přišla jako první, v sále ještě nikdo není,“ neuvěřitelná zpráva letí od úst k ústům.

Zaujala vyhrazené místo uprostřed třetí řady a rozhlížela se po okolí. Elegantně ustrojená dáma, pečlivě učesaná, s perfektně upravenou a nalíčenou tváří, nádherné šperky, noblesní chování z ní vyzařuje i na dálku.

„Běž ji přivítat,“ stručný jasný pokyn mě vyšoupl z portálu k postranním dveřím spojujícím hlediště s jevištěm.

S nejkouzelnějším úsměvem, jakého jsem byla v uměleckém prostředí schopna, se blížím k vzácnému hostu.

„Dobrý den, paní Jirásková,“ zdravím dost hlasitě, abych přehlušila nadměrné klokotání krve v žilách.

Odpoví rovněž hlasitě.

Zapadá celá do tohoto prostředí tak přirozeně, jako zapadá slunce nad obzorem. Každý záhyb její bytosti je s divadlem neviditelně propojen. Na někdejší setkání dávno zapomněla a projevila milé překvapení, že se může seznámit s Davidovou maminkou.

„Moc si vaší návštěvy představení vážíme,“ nejuvštějněji formulovaná věta splynula s šedými židlemi.

„To se nedalo odmítnout,“ řekne skoro nadšeně, jako by ji nikdy nikdo nelákal do divadla s takovou úpěnlivou silou vůle, s jakou to udělal David.

Je na ní ale znát, že mírně pochybuje.

„Miluji humor Felixe Holzmannna, od jeho smrti si nikdo netroufl znovu jej profesionálně vrátit na jeviště. Jsem moc zvědavá, jak to Dejvi zvládne.“

„Mohu vám zatím nabídnout něco k pití?“

„Poprosím o koňak,“ jednoznačně dává najevo, že je na takové úsluhy zvyklá.

U barového pultu, bohužel, koňak v sortimentu prodávaného občerstvení není. Nikdo nevěděl, jak je pro paní Jiráskovou tato tekutina důležitá.

„Můžu přinést whisky?“ ptám se omluvně.

„No, co se dá dělat,“ povzdechne, ale skleničku s povděkem přijme.

Za několik minut se posadil po pravé ruce paní Jiráskové pan režisér Jiří Adamec s manželkou a já se nenápadně vytratila.

Za několik minut zazněl první ze tří gongů.

Hned úvodní vstup známého muže v kulatých brejličkách a typickém tralaláčku na scénu rozesmál a roztleskal nevěřící publikum, v němž kromě hereckých kapacit usedla i nejbližší rodina pana Holzmannna, jeho dcera Irena s manželem a jeho žena Bärbel.

Z bočního balkonu jsem bedlivě sledovala reakce přítomných.

S přibývajícimi minutami mě zaplavoval nesmírný pocit pýchy a úlevy.

O přestávce paní Jirásková zůstává sedět v sále. Za neustálého snímání televizních kamer a blikání blesků fotoaparátů si povídá s manželi Adamcovými, s manželi Nárožnými, podepisuje různé fotografie odvážných fanoušků a velmi kladně hovoří o dosavadním průběhu večera.

Patřičně jej ohodnotí až po jeho ukončení.

Při finální scéně David před závěrečnou písničkou děkuje všem přítomným, děkuje rodině pana Holzmannna i dalším významným hostům. Všechny jednotlivě vyjmenovává.

Všechny kromě paní Jiřinky.

Diváci v úzkosti, že zapomněl na největší celebritu, začínají zvedat ruce, posunky ukazují do středu třetí řady.

„Já ji vidím,“ řekne David nahlas, ale bez přerušení dokončí svůj připravený monolog.

Pak se teprve celá jeho pozornost přesune k Jiřině Jiráskové. Jí věnuje největší díl děkovného projevu, sekne sebou na kolena, nešetří uznáním, že si při své vyčerpání i vleklé nemoci našla čas na jeho představení.

Děkuje tisíckrát, ale paní Jirásková jej přeruší.

Vstane ze své židle a nahlas, tak aby všichni přítomní dobře slyšeli a rozuměli, řekne větu, která se zlatým písmem zapíše do holzmannovského projektu.

„My velice, velice a velice děkujeme tobě!“

Celý sál se připojuje bouřlivým potleskem.

Paní Jiřinka vydržela bez cigarety téměř tři dlouhé hodiny, což její plíce zvyklé na pravidelnou stravu dost těžko nesly. Musela si nezvyklou újmu na zdraví vykompenzovat ihned po ukončení slavnostního večera. Ze suterénního podlaží ji výtah dopravil do přízemí, kde pro ni byl v malé uzavřené místnosti připraven nový drink i velký popelník.

David za ní přiběhl hned, jak se dostal ze zajetí novinářů.

Srdečně se oba objali. Herecká ikona nešetřila superlativy.

„Kde se v tobě bere ta profesionalita?“ nevěří tomu, co sama viděla, „vždyť jsi toho ještě tolik nenahrál!“

Chvála, chvála, samá velká chvála.

Jediná malá výtka k dnešnímu představení byla pronesena paní Jiřinkou těsně před jejím odchodem z divadla.

„Dejvi, proč není do představení zařazena moje nejoblíbenější scénka?“

Trochu se zarazil.

„Která, Jiřinko?“

„Mám strašně ráda Aluminiový klíček. Ten umím skoro celý zпамěti.“

Nejšťastnější den Davidova života se protáhl do pozdní noci. Dostává pozvání do televize, redaktoři populárních časopisů o něm hodlají uveřejňovat články.

Po odvysílání nedělních VIP zpráv dostává nepřeberné množství gratulací a vznáší se na vavřínech.

„Určitě, určitě si vás pozveme do vysílání.“

„Ještě před Vánoce s vámi uděláme interview.“

„Uznání takových kapacit, jako je Jiří Adamec, Petr Nárožný, Jiřina Jirásková a Irena Pavlásková, jsou tou nejlepší referencí na vaše divadelní představení.“

I rodina pana Holzmannu je příjemně a mile překvapena.

V našem blízkém okolí zavládla obrovská radost a nedočkavost příštích dnů.

Desátý prosinec 2011 mohl změnit celý Davidův život.

Než se však začaly realizovat všechny slíbené a plánované akce, které by novou hereckou tvář ukázaly široké veřejnosti, zasáhla celý český národ smutná zpráva.

V neděli 18. prosince 2011 zemřel pan prezident Václav Havel.

Zvláštní příloha.

Úmrtí pana prezidenta je vlastně pro mne i pro Davida spjato s Jiřinou Jiráskovou. Pro zajímavost zde uvádím článek, který jsem zaslala do jihoafrických Krajských informací.

JAK JSEM VNÍMALA SMRT VÁCLAVA HAVLA

Kdo prožil nádhernou euforii sametové revoluce, nikdy na ni nezapomene. Osvobozující heslo „Havel na Hrad“ zaznívalo tehdy v každém městě, i na přeplněném brněnském náměstí Svobody. Držela jsem na rukou šestiletého synka a ukazovala mu tribunu:

„Davidku, to je jedna z nejlepších českých hereček, paní Jiřina Jirásková.“

Stála vzpřímeně a nekompromisně hovořila k davu, který hlтал každé její slovo.

„Jestliže herci zavřeli divadla a přestali hrát, je to největší uznání a podpora, jakou mohou studentům dát. Herec musí hrát. Je to jeho bytostní poslání. Nevěřte těm, kdo říkají opak...“

Její slova zůstala v mém srdci po celý život. Vlastenecká plamenná řeč významné české herečky nikdy nevytizela z mé paměti. I když jsem dlouhá léta žila na druhém konci světa a novou domácí politiku moc nesledovala.

Osud tomu chtěl, abych právě letos pobývala na několika-kaměsíční návštěvě v Praze, kde jsem nikdy předtím nežila. Dotek přímé účasti na velkých událostech mě doslova nutí podělit se o silný zážitek se svými krajany v JAR. Možná jej se mnou budou vnímat trochu jinak než ze strohých novinových či internetových zpráv.

V den úmrtí bylo na Václavské náměstí svoláno na osmnáctou hodinu neformální setkání občanů. U sochy sv. Václava již hořelo množství svíček, zařadili jsme se se synem (dnes už osmdvacetiletým) do širokého zástupu a čekali, až se dostaneme ke schůdkům. Dav houstl, během několika minut nebylo možné se pohnout, natož pak uvidět známé, s nimiž jsme měli smluvené setkání. V tomto neprodyšném chumlu dokázaly volné ruce rozbalit dvacetimetrovou červenomodrobílou vlajku, společnými silami ji zvednout a držet nad hlavami po celou dobu, kdy ztichlým náměstím hlasitě zněla „Modlitba pro Martu“.

Začínající proud směřuje na Národní třídu a dál na Kampu.

Břeh u řeky rudě plál táborovým ohněm. Jasná záře osvětlovala vedlejší stěnu s obrovským bílým plakátem, snad ještě větším než rozestřená vlajka. Na něm důvěrně známý podpis zakončený srdíčkem.

Ve středu dvacátého prvního se David vypravil hned ráno na Karlův most, aby mohl osobně kráčet za autem a pohřebními hosty. Dostal se asi dva metry za nejbližší rodinu a byl by tam zůstal po celou dobu smutečního průvodu, kdyby se jej ostražitý pořadatel nedotázal, zda patří k příbuzenstvu.

Já utíkala rovnou ke Hradu považuji za skvělý sportovní výkon, že jsem se přes neprostupnou tlačenicí, začínající na konci Nerudovy ulice, prodrala až k soše TGM.

Ve čtvrtek večer jsme oba vystáli nejdelší, ale zároveň nejpůsobivější frontu, jakou jsem kdy viděla. Dle mého odhadu měřila nejméně dva kilometry a trvalo téměř dvě hodiny, než jsme se dostali do Vladislavského sálu.

Kolem vládnoucí atmosféru nelze popsat jinak než: pokora, úcta, vděčnost. Nikoho nenapadlo předbíhat, nikdo nespěchal, nikdo se s nikým nehádal.

Davidovi vypadlo z kapsy několik stočených bankovek. Byla už úplná tma, stačilo na ně šlápnout a nepozorovaně zvednout.

„Pane, ztratil jste peníze,“ říká tiše žena stojící za našimi zády.

V té chvíli jako by odněkud zblízka promluvil známý hlas: Pravda a láska musí zvítězit nad lží a nenávistí.

Překvapený David rozpačitě děkuje, paní se mile usmívá.

„Pan prezident by z vás měl radost,“ upřímně dodává syn.

Teplota kolem nuly, mírné mlhové opary stoupaly od úst, začalo nepříjemně mrholit. Několik lidí rozevěřelo deštníky, ale nikoho nenapadlo odejít. Před námi stáli mladí rodiče se třemi dětmi, nejmenší holčička v tatínkově náruči usnula. Vojáci nabízeli promrzlému zástupu horký čaj.

„Kolik stojí?“ zkrěhlé ruce ochotně hledají peněženky.

„Nic, potřebujete se zahřát,“ neúředně odpovídali muži v úředních uniformách.

Dojemnost neopakovatelných okamžiků vháněla slzy do očí. Před dveřmi majestátní budovy opět mihotavá světla sviček, v chodbě zarámovaný obraz s černou páskou, uprostřed nobles-

niho historického sálu katafalk, rakev přikrytá státní vlajkou. Ne-sčetené množství pokládaných kytěk urovnávali příslušníci hradního vojska do úhledných řad.

Právě se střídala čtyřčlenná čestná stráž.

Slavnostní důstojné díkůvzdání nepotřebuje velká slova.

Lidé sem přišli, protože sem přijít chtěli. Přišli vzdát poslední poctu a rozloučit se.

Bylo jich hodně.

„Děkujeme, pane prezident!“

Před dvaadvaceti lety jsem v Brně zažila nezapomenutelnou euforii, jaká se zrodila při nástupu Václava Havla na Hrad.

Po dvaadvaceti letech mi bylo dopřáno být přímo v hlavním městě, znovu zvonit klíči, slzet při české hymně a vzdávat hold výjimečnému člověku.

Tentokrát jej z Hradu vynášeli.

Následující Štědrý den byl poznamenán smutkem. Kouzlo vánočních světylek se mísilo s kouzelnými koberci stále hořících svící. Pokrývaly celou pasáž Národní třídy a téměř třetinu Václavského náměstí.

Odpoledne vytáčí syn číslo paní Jiřiny Jiráskové, která se zúčastnila včerejší smuteční kremace. Povídají si spolu téměř půl hodiny. Potěšilo ji velice, že její mladý kolega a přítel, jak Davida každému představuje, má vrozený smysl pro zodpovědnost ke své vlasti a hluboký cit pro český národ, i když většinu života strávil v Africe.

Uběhlo hodně vody, než se ochromený život v České republice dostal do normálních kolejí. Ta voda s sebou odnesla téměř všechny sliby, plány i objednané akce, které byly v důsledku státního smutku odvolány nebo zrušeny.

Paní Jiřinka se však už neodmlčela. Shodou okolností se k ní na návštěvu David dostal hned v první polovině ledna. A nebyla to návštěva ledajaká.

Pan režisér Adamec vezl v pátek třináctého ke vzácné herečce vzácnou návštěvu a v mezičase měl v hotelu Dorint Don Giovanni smlouvenou pracovní schůzku s Davidem. Asi po dvou hodinách skončili, teď čekají před domem na Kouřimské, což je dle ústní domluvy telefonicky oznámeno Jiřince. Ta je v nejlepším rozmaru a ještě nechce výjimečnou odpolední siestu končit. Pozvala oba nahoru.

David s takovou možností vůbec nepočítal. Neměl s sebou ani malou kytičku a okamžitě po vstupu do nablýskaných prostor to považoval za hřích. Tenhle byt a čerstvé květiny patří nerozlučně k sobě...

Jiřinka seděla vznešeně a vzpřímeně ve svém křesle. Vypadala, jako kdyby sestoupila napůl z pohádky, napůl z módního mola. Dokonale načesaná od kadeřníka, dokonale ustrojená do drahé toalety, dokonalý make-up. Zářila nejen zlatými šperky, ale i nadmíru povznášející náladou. Dokonalá dáma, na níž by ani nejcitlivější radar neobjevil nejmenší chybičku.

Noblesa trůnu byla tentokrát znásobena proti ní sedící postavou v černém dlouhém hábitu.

„Dovolte mi, Vaše Důstojnosti, představit vám jednoho mladého nadaného herce z Jihoafrické republiky,“ říká paní Jirásková velmi slavnostním tónem.

Dřív než se kdo nadál, popíjeli ve čtyřech koňáček a povídali si. Tedy, povídala hlavně Jiřinka, pan arcibiskup s panem režisérem prohodili občas nějaké to slovíčko.

David seděl jako v Jiříkově vidění a nevěděl, na koho se dřív koukat. Nemohl uvěřit, že se ocitl ve společnosti proslulého televizního režiséra, legendární filmové hvězdy a důstojného pražského arcibiskupa.

Jiřinka byla zcela evidentně v ráži, Vaše Důstojnost sem, Jeho Důstojnost tam, dávala okatě najevo, že si je patřičně vědoma vy-

sokého společenského postavení svého výjimečného hosta. S nebývalou vervou vyprávěla báječné historky, on se jemně usmíval, zábava plynula ve velmi decentní poloze.

Najednou jako by si vzpomněla na veledůležitou událost, nadechla se a zeširoka spustila:

„Vaše Důstojnosti,“ naklonila se trochu dopředu, „vy mě znáte. Vy víte, že já bych se nikdy neopovážila zhřešit proti...“ ...aniž by udělala jakoukoliv pauzu... „Davide, dej ty kytky někam do prdele, odnes to do kuchyně, nevidím na Jeho Důstojnost!“

Nonšalantní pomlka všechny tři muže naprosto odrovnala.

„No vidíte, Vaše Důstojnosti?“ vykouznila na tváři náhlé komické zděšení. „Já, stará hříšnice, bych za normálních okolností něco takového nikdy nevypustila z úst.“

Pan režisér s Davidem vybuchli smíchy, ani pan arcibiskup Kryštof nedokázal reagovat jinak. Zvlášť když si Jiřinka začala kajícím sypaním popel na hlavu a pokorně sepjala ruce ve zbožném rozjímání.

Kdykoliv se na mobilním telefonu objeví známé číslo legendární herečky, David zajásá.

„Dejvi, já bych tvoje představení chtěla vidět ještě jednou. Kdy budete hrát v Praze?“

Zalknul se radostí.

„V sobotu 10. března.“

„Můžeš mi sehnat dva lístky?“

„Určitě, bude to pro nás obrovská čest.“

Už dlouho přemýšlel, jak by paní Jiřinku dostal znovu do Semaforu, a ona mu vlastně přihrála sama. Proto se hned začerstva rozhodl požádat ji o zvláštní prosbu.

„Prosím tě, Jiřinko, mohla bys mi představení pokřtít?“

„Pokřtít představení?“

„Proč ne? Když se mohou křtít DVD, CD nebo knížky, může se přece křtít i divadelní představení.“

„No,“ trochu váhá, ale najednou se rozesměje, „to máš vlastně pravdu. Proč by se nemohlo křtít představení?!“

„Líbí se mi originální nápady.“ Jenže je si plně vědom, že tento je moc odvážný. Bude mít úspěch jedině s významným hostem.

„Ujednáno, Dejvi. Máš hezké plány,“ řekne potěšeně.

„Ty jsi zlatá, Jiřinko, děkuji moc,“ sám nevěří, jak rychle se dá nesplnitelná teorie proměnit ve splnitelnou praxi.

„Stanu se kmoťričkou a také patronkou,“ pronesla pyšně.

„To bude úžasné!“

„Opravdu?“

„Určitě. Přijde i pan režisér Troška, budete sedět vedle sebe.“

„Tak to se moc těším.“

Svůj slib splnila beze zbytku. Sice odmítla jít na jeviště a křtící ceremoniál se konal přímo v hledišti, ale o to zajímavější raritu divákům připravila. Když nešel Mohamed k hoře, přišla hora k Mohamedovi. Protagonisté večera přinesli do sálu láhev Jiřinčina oblíbeného koňaku, ona pokropila plakát i kolemsedící obecnost.

Za všeobecného veselí vyprodaného sálu ukončila první pražskou reprízu celovečerního divadelního představení s názvem převzatým z nejpoblárnější scénky VČERA, DNES A ZÍTRA.

Opět se nad Davidovou tvorbou rozzářilo sluníčko a usmálo se zasuté štěstí.

Nad paní Jiřinkou se naopak začíná stahovat silná bouřka.

Brzy přijde doba, která vnese do našich tvořivých dnů úplně jiné starosti...

Uděly
D

PRIMÁTOR HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY
BOHUSLAV SVOBODA
SI VÁS DOVOLUJE POZVAT

NA PŘEDÁNÍ

CENY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY - STŘÍBRNÉ MEDAILLE
PANÍ JIŘINĚ BOHDALOVÉ

A CENY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY - STŘÍBRNÉ MEDAILLE
PANÍ JIŘINĚ JIRÁSKOVÉ

V ÚTERÝ 20. BŘEZNA 2012 OD 15.00 HODIN V BROŽÍKOVĚ SÁLE STARÉHO
MĚSTA PRAHY

PRO ÚČAST: JANA.HAVELKOVA@PRAHA.EU

žou
viděl s^{pl}ín
(vauk a 'bavarád!
Jiříš
s leškou

HY
DAILE
AILE
MĚSTSKÉ RA

Druhá část

Jiřinka a já

Byl studený zimní den roku 2012.

Přibývající šero zalézá do všech koutů.

V místnosti vládne mírné napětí.

Celé odpoledne řešíme neřešitelnou situaci. Paní Alenka těžce onemocněla a připravuje se na složitou operaci. Nemůže dál plnit funkci pečovatelky, kterou důsledně a svědomitě zastávala několik let. Paní Boženka přijíždí na týdenní střídání až ze Šumavy, ale delší termíny nezvládne. Je jí přes osmdesát.

Neznám žádnou ze zmíněných žen, ale je mi divné, že by to byly jediné dvě spřízněné duše v okolí slavné hvězdy.

„Určitě má spoustu jiných přátel.“

„To jistě má, ale ne takových, kteří by byli ochotni věnovat jí dvacet čtyři hodin denně. Potřebuje stálou péči.“

Teď už mě opravdu nic chytrého nenapadá.

„A co dát inzerát do novin?“

Moje hloupá otázka málem zvedla syna ze židle. Naklonil se ke mně, jako by se potřeboval přesvědčit, jestli mi náhodou nepřeskočilo.

„Uvědomuješ si vůbec, o kom se tady bavíme? Nejde o paní Vokurkovou z Kotěhůlek u Zlámaný Lhoty. Jde o Jiřinu Jiráskovou, poklad národa. Jak by ten inzerát asi tak podle tebe měl vypadat? Herecká legenda hledá k sobě spolehlivou opatrovnici. Značka – diskrétně a bez foťáků?“

„Nepřeháněj.“

„Nepřeháním, moc dobře víš, že je to blbost. Takováhle kapacita si nemůže vzít do bytu cizího člověka. Musí to být někdo, komu bude bezmezně důvěřovat.“

„Ale já jsem pro ni přece také cizí člověk, viděla mě dvakrát v životě. Vůbec neví, kdo jsem.“

„Jsi moje máma, a to má velkou hodnotu. Ví, že já bych jí neposlal nikoho, na koho by se nemohla stoprocentně spolehnout.“

„Nikdy jsem neopatrovala starého člověka, nemám žádné pečovatelské zkušenosti,“ nerozhodně krčím rameny.

„A co babička vyškovská? Brávali jste si ji z domova důchodců.“
„Vždycky jenom na několik dnů,“ odporuji nesouhlasně, „byl to obyčejný neznámý člověk.“

„Jiřina Jirásková je také jenom člověk.“

„Ale není neznámá, je to výjimečná osobnost, která určitě potřebuje jinou péči než kdejaká nemocná stařenka.“

„Můžeš to zkusit jen na několik dnů.“ Výmluvný tlak sílí a mé argumenty slábnou.

O svou vlastní maminku jsem se postarat nedokázala. Zemřela úplně opuštěná, i když měla dvě dcery, pět vnoučat a šest pravnoučat.

Že by mi život v jiné formě servíroval to, co jsem měla před lety udělat, co bylo mojí povinností a v čem jsem zklamala? Že by to byla další zkouška osudu?

Loni v červnu jsem přicestovala s leteckou společností Spojených emirátů do Prahy. Původní úmysl – přesně za rok se vrátit zpět do Jihoafrické republiky – s největší pravděpodobností nedodržím. Celková situace se vyvíjí jinak, musím tu zůstat alespoň do jubilejního výročí a pomoci Davidovi s přípravou zářijového galavečera.

Mám prakticky čtyři týdny volného času, než začnou další zájezdová představení.

„Paní Jirásková nemá žádné příbuzné?“

„Ne.“

„Ty bys chtěl, abych ji opatrovala?“

„Ano.“

„Ale...“

„Můžeš klidně jenom na zkoušku. Domluvte se na nějaké lhůtě a uvidíš sama, jestli to zvládneš, nebo ne.“

„Spíš uvidíme, jestli ona mě tam vůbec bude chtít.“

„O to se neboj, bude nadšená.“

Nedá se říct, že bych se bála, ale bojím se.

„Já jí zavolám.“

„Počkej ještě.“

„Na co?“

„Na to, až se rozhodnu.“

„Mami,“ klekl si před židlí, „jsi v současné době jediná, která může Jiřince pomoci. A když je někdo jediný, kdo to udělat může, tak to prostě udělat musí,“ citoval slova z oblíbeného filmu tak procítěně, že jsem odevzdaně přikývla.

„Já to teda zkusím.“

„Opravdu?“

„OK. Tak volej.“

Běží pro telefon.

„Ano,“ ozve se přísný ženský hlas.

„Jiřinko, tady David, máš chvíli čas?“

„Co potřebuješ, Dejvi?“

„Já nic, ale dověděl jsem se, že ty potřebuješ sehnat novou společnici.“

Přísný hlas zjihl.

„Ano, velmi nutně.“

„Chtěla bys, aby tě přišla opatrovat moje maminka?“

Chvilí neodpovídá, vypadá to, že nerozumí.

„Tvoje maminka?“ opakuje nechápavě.

„Já jsem ji poprosil a ona by to zkusila, kdybys chtěla.“

„Dejvi, Dejvi,“ řekne dojatě, „to myslíš vážně?“

„Ano, maminka je tady vedle mne.“

„A kolik času by na mne maminka měla?“

„Kolik potřebuješ?“

„Půl roku,“ pokus o vtip nevyšel, hlas se jí zlomil. „Já vím, tak dlouho to určitě nebude možné, ale...“

„Maminka má volno do Velikonoc.“

Bylo rozhodnuto dřív, než někdo z nás stačil domyslet celý plán. Nemůžu tuhle hodnou paní zklamat.

Budu tedy v nejbližších dnech vykonávat práci opatrovnice a spolčenice herecké ikony.

Tato funkce nemá stanovená pravidla.

Rozčeřenou hladinu pouze v rychlosti potáhl hodně tenký led. Nevím, zda pode mnou nepraskne.

Při první návštěvě bytu jsem se seznámila s rodinou Svítivých, Janičkou, Boženkou i Haničkou, s nemocnou dřívější pečovatelkou Alenkou i s rozkošným pejskem Amálkou.

Můj nástup byl dohodnut na úterý 13. března.

V otevřených dveřích vedle obývacího pokoje se objevila Janička. Srdečně tiskne mou ruku, jako kdyby mi chtěla dodat odvalu. Tvářila jsem se sice dost odhodlaně, ale ji to nezmátlo. Dobře věděla, co mě čeká, a mou přehnanou lehkost těžce nesla.

„Přijely jsme s dcerou pro maminku, pojdte, ukážu vám kuchyň.“

Zatímco si David povídal s ostatním ženským osazenstvem, přivřela dveře a ztlumila hlas.

„Chtěla bych vám dát několik důležitých rad, stojíte o ně?“

„Určitě, budu vám vděčná.“ V domnění, že působím upřímně, se přehnaně culím.

Po další její větě jsem k ní pocítila upřímnou náklonnost a přestala se sebevědomě přetvařovat.

„Nezačneme si hned tykat? Já jsem Jana.“

„To bude úplně nejlepší,“ souhlasila jsem okamžitě, neboť po dvacetiletém pobytu v anglicky mluvící zemi je pro mne české

vykání totéž co pro malé dítě učící se chodit vysoký tvrdý cylindr na hlavě.

„Fajn,“ řekla Jana, „teď poslouchej. Za prvé, Amálka může úplně všechno.“

Pejsek, zvědavě si mě prohlízející, se posadil a nespouštěl ze mne čokoládové oči. Sklonila jsem se k němu a pohladila chlupatý čumáček.

„Ahoj, Amálko, my si budeme rozumět, neboj.“

„Za druhé,“ pokračovala Jana, „Jiřina má ve všem pravdu.“

„Ano,“ souhlasila jsem, ale zřejmě dost nesouhlasně, protože Jana důrazně dodala:

„Ve všem, pamatuj si to! Kdyby tvrdila, že sníh je červený, tak je sníh červený, rozumíš?“

Nerozumím, ale řeknu: ano.

„Nakonec, proč ne? Proč by nemohl být sníh červený?“

Obě jsme se zasmály. Bylo nám jasné, že máme stejnou krevní skupinu.

„Jo, a do třetice, nikdy nesmí chybět koňak a cigarety! To je nejdůležitější ze všeho.“

Pak jsme prošly celý byt, ukázala mi, kde je Amálčino vodítko, kde musí ležet popelníky, kde tužky a brýle, kam se ukládají zásoby kuřiva a kam ložní prádlo.

„Kdybys cokoliv potřebovala nebo si s něčím nevěděla rady, okamžitě mně volej,“ řekla při posledním předávání Jiřinčiny domácnosti.

Vím, kde je spížka, Amálčino krmení, léky, náhradní materiál pro stomii, oblečení, boty... Hlavu mám jako příruční kabelku, do níž je nácpan nákup ze tří supermarketů.

Předběžně jsem slíbila opatrovnictví na čtyři týdny.

„Opravdu tady vydržíš až do Velikonoc?“ pochybuje Jana při loučení.

Odhodlaně přikývnu, i když mě vyslovené obavy trochu zviklají. Považuji je za zbytečné, jen šestým smyslem úplně okrajově

chápu, že na nich něco bude. Cítím se stejně jako neplavec hozený do hluboké vody, kde břeh je vzdálený čtyři kilometry.

Protože jsem viděla v očích tří odcházejících žen velké nedůvěřivé otazníky, opakovaně všechny ujišťuji o svých schopnostech, které ony považují za nadlidské.

„My to tady zvládneme, nebojte se. O Jiřinku i o Amálku se postarám, jak to nejlíp dovedu.“

Dovnitř bytu se vracím usměvavá, přívětivá a hlavně rozhodnutá položit legendární osobnosti čekající v křesle celý svůj hmotný zevnějšek k nohám.

Odpoledne přišla Alenka, která musí od příštího týdne začít s chemoterapií. Opatrovala už Jiřinčinu maminku. Když potom onemocněla Jiřinka, starala se o ni. Takže skutečná rodinná přítelkyně, kterou jsem se snažila od prvního okamžiku plně respektovat.

Doslova mi učaroval zřejmě běžný uvítací rituál.

„Alůůů...“ nadšené zvolání má stejný charakter jako při spatření milujícího rozesmátého batolete, které poprvé laskáte na holém bříšku.

Vysoká štíhlá paní s šedivými vlasy, pečlivě vyčesanými a sepnutými do kulatého drdůlku velikosti malé cibule, se obřadně sklání ke křeslu. Jeden polibek na levou tvář, druhý na pravou, třetí na čelo, přesné objetí překypující nadbytečnou srdečností působí jako vítání státníků bývalého východního bloku.

„Jak dlouho jste se neviděly?“ osmělím se zeptat při třetí cigaretě, kterou ženy kouří.

„Nebyla jsem tady od včerejšího dopoledne,“ provinile vysvětluje paní Alenka.

„Už mně bylo smutno,“ dodává vyčítavě hostitelka, jako by návštěvu chtěla ujistit, že jedině ona je schopna přinést trochu světla do každodenního chmurného života.

Mělo mě to trknout a měla jsem se z této neměnné skutečnosti poučit.

Teprve po šesté hodině jsme s Jiřinkou a Amálkou osaměly. Když budou všechny večery tak hezké jako tento, nemám se čeho obávat. Milejší a kouzelnější dámu jsem ještě nepotkala. Národem milovaná Jiřinka je krásná nejen na obrazovce a filmovém plátně, ale i ve své vlastní posteli.

K malému zádrhelu došlo až v deset. Nevěděla jsem, že Amálčino vyhrazené lůžko musí být připraveno ještě před započítím večerního ceremoniálu na dobrou noc.

„Má Amálka rozestláno?“

Manželskou postel v ložnici s čerstvě povlečeným ložním prádlem jsem se snažila vypnout víc než negativní myšlenky a širokánský háčkovaný přehoz pokrýt ozdobnými polštářky stejně pečlivě, jak mi to ukazovala dopoledne Boženka. Zapomněla mi ale vysvětlit mou prvořadou večerní povinnost.

„Hned to udělám, paní Jiřinko,“ v poklusu rozprostírám složenou žlutou deku, Jiřinka přijde ke dveřím a zkoumavě mě pozoruje.

„Dnes vám to ještě prominu, ale zítra už bych se zlobila!“ zdůrazní velmi vážně a já skoro přísahala při zdraví svých dětí, že to bylo poprvé a naposled, co jsem včas nepřipravila a nenačechrala postel pro psí slečinku.

To musí být rozmazlený čokl, hudruji v duchu a farizejsky se zubím.

Mýlila jsem se.

Amálka je nejhodnější a nejchytřejší chlupaté zvířátko, jaké jsem kdy poznala.

Když Jiřinka přes den ležela, stočila se na její posteli.

Když se Jiřinka posadila, Amálka se posunula tak, aby se dotýkala aspoň její ruky, a ani se nehnula.

Když Jiřinka seděla v křesle, Amálka se stulila k jejím nohám, nebo vyskočila na protější místo.

Nikdy neštěkala ani nevyžadovala zvláštní pozornost.

Měla nesmírně ráda návštěvy, bylo na ní znát, že je zvyklá na hodně lidí v bytě. Každého srdečně vítala, běhala kolem, ská-

kala do výšky. Pro pochoutky se ochotně stavěla na zadní nožky a kolem dokola ladně tančila.

Po příchodu z večerních procházek se odehrávalo precizně navycené představení, v němž excelovala svou oddaností a poslušností. Byla jsem u vytržení a po několika málo dnech naprosto chápala, že tohoto tvorečka musí každý, kdo se jen malou chvilku zdržuje v jeho blízkosti, láskyplně milovat.

Jiřinka pyšně pozorovala svoji nerozlučnou čtyřnohou dcerušku.

„Já měla za svůj život hodně pejsků a všichni byli, bohužel, inteligentnější než já. Ale Amálka, to je... to je zázrak přírody.“

„Amálka je strážný andílek v psím tělíčku,“ souhlasím bez nejmenších pochyb. Pohled do mandlových očí přinášel vždy pocit pohody a úlevy, vůbec jsem nepochybovala, že ji osamělé nemocné ženě seslal Bůh.

Večerní rituál na dobrou noc byl v mnohém podobný uvítacím ceremoniálům s Alenkou, ale působil méně křečovitě a víc upřímně.

Jiřinka sedí na posteli, Amálka proti ní. Podpírala jsem ji tak, že přední nožky vypadaly jako dětské ručičky. Němé zvířátko připomínalo malého človíčka. Jiřinka pokrývá čumáček něžnými polibky až k temeni hlavy mezi ouška a zpět. Následuje procitěná písnička s textem:

Já líbám ručku vám, madam, a vaše oči hnědé...

Oběma napřaženým packám je vlepena mlasknoucí pusa.

Večer co večer. Bez téhle ukolébavky nelze jít na kutě.

Amálka trpělivě – skoro to vypadá, že na určitou dobu zkamení – snáší všechny milující doteky. Po písničce dostane piškot, který si dokáže sama vzít z Jiřinčiných sevřených rtů, a se slovy „haját“ seskakuje na koberec. Slastně se protáhne a bez ohlednutí běží do ložnice na připravené lůžko.

Na něm vydržela až do rána, pokud ovšem její panička ve vedlejším pokoji rovněž klidně odpočívala. Stačilo, aby se Jiřinka posadila, a Amálka se z dřevěné postele vrhne dolů rychleji než Šemík z vyšehradských hradeb.

Bylo to nejen citové vyznání a zodpovědná ochrana velitelky, ale i fyzická pomoc pro mne. Nemusela jsem k noční kontrole nastavovat mobil či budík na určitou hodinu.

Středeční cídící a čistící den obstarává paní se stejným jménem jako dlouholetá opatrovnice. Musím je nějak rozlišit, bude to uklízečí Alenka.

Uklízečí Alenka přišla po deváté hodině, kdy Jiřinka ještě hluboce spala. Odemkla vstupní dveře a samozřejmě vplula do bytu, jak to dělávala každý týden. Protože však na ni nikdo neupozornil, její příchod mě dost vyplašil. Ale zároveň uklidnil, potřebovala jsem se zeptat na spoustu věcí, které zatím má mysl nestačila plně obsáhnout.

„Paní Alenko, prosím vás, je někde v této domácnosti otvírák na konzervy?“

Včera pozdě večer dostala Jiřinka chuť na jahody se šlehačkou. A první neskutečný horor byl na světě. Jen taktak se mi ho podařilo utajit.

Konzerva s žádaným kompotem zela v ledničce prázdnotou a novou, uskladněnou ve spížce, nebylo čím otevřít. Prohledala jsem všechny zásuvky, pootvírala všechna kuchyňská dvířka, hledala v každé poličce ve spížce, ale otvírák na konzervy nikde.

Během svého pátrání jsem našla tři tuny rozmanitých léků, které by mohly odstranit jakoukoliv chorobu obyvatelům Vinohrad i přilehlým čtvrtím, asi osmatřicet vývrtek různých velikostí i tvarů, několik druhů otvíráků na pivo, korkové zátky na otevřené láhve a neurčené množství barevných zapalovačů, na něž jsem narážela téměř při každém zvednutí jakéhokoliv víčka. Ovšem na konzervy nic.

Naštěstí byla Jiřinka zabraná do sledování televize. Rychle jsem ukryla kompotovou piksličku pod svetr a pádila dolů do obchodu. Zcela jistě se nachází v tomtěž baráku kvůli mně, což naprosto jasně dokazuje zavírací doba ve 23.00 hodin.

„Prosím vás, můžete mi otevřít tuhle konzervu?“

„Tady neprodáváme otvíráky.“

„Já vím, ale snad nějaký máte v šuplíku, ne?“

Jsem zde nová a nikdo zatím neví, že patřím k paní Jiráskové. Nikdo se nepřetrhne ochotou.

„Počkejte, až obsloužím, otevřu vám to nožem.“

Vousatý pán stojící přede mnou vypadá, jako by o dnešní noci musel nakrmit a napojit regiment vojáků. Tolik času nemám.

Nenapadlo mě, že se dá konzerva otevřít nožem, to zvládnou sama. S díky jsem vylétla ven a přistála zpět v kuchyni dřív, než byla moje nepřítomnost zaregistrována.

Nad sporákem visela spousta nožů, uchopila jsem ten největší a snažila se jej vrazit do nepoddajného plechu. Ani se nehnul, zatímco lesklá střenka se povážlivě rozkmitala. Zkouším znovu, přítomnost kladívka je v téhle domácnosti stejně pravděpodobná jako potkat tučňáka z jižního pólu na rovníku. Co mám proboha dělat? Není zde nic těžkého, čím bych mohla nůž zarazit dovnitř. Jít do parku a hledat kus šutru nebo cihlu by trvalo moc dlouho.

Díkybohu, že je televize puštěna na hlasitost 100. Moje zoufalé mlácení podpatkem do nože se ztrácí v zajímavostech právě běžícího pořadu.

Uklízecí Alenka nechápavě prohlíží konzervu, která připomíná miniaturu zdemolovaného nákladáku. Těžce zastírá rozpaky nad mou totální neschopností a pak otevře třetí šuplík kredence. Než jsem jí stačila říct, že byl včera prohledáván třikrát, podává mi úhledné šedé pouzdro vypadající jako obal od kapesního nože. Při svém zoufalém hledání jsem je vůbec nebrala na vědomí. Uvnitř způsobně odpočívá krásný zakulacený otvírák na konzervy.

„Je tam ještě i elektrický,“ dozvídám se později při telefonickém rozhovoru s Janičkou. Složitý přístroj na stojanu, umístěný na protější straně od zásuvek, jsem zařadila do nadstandardního, nikdy nepoužívaného vybavení přepychově zařízených bytů a nevěnovala mu nejmenší pozornost.

Ve čtvrtek jako z udělení neteče v celém domě voda. Naštěstí paní bytu dopoledne spí, snad bude závada brzy odstraněna.

Zvoní mobil. Z pokoje slyším radostný hlas a vzápětí domovní zvonek.

„Jarda Hanzlík je dole, otevřete mu, prosím.“

Zbrkle mačkám knoflíky bílého mluvítka, ne a ne najít ten správný.

K výtahu do druhého poschodí dnes někdo určitě přimontoval raketový pohon, protože klepání se ozvalo dřív, než jsem si stačila uhladit krátce střižené vlasy...

Za vstupními dveřmi se usmívá hezky ustrojený muž s pěstěným šedivými bíbrem, veselýma očima, nádhernou kytkou a dárkovým balíčkem. On pozdraví, já nehnutě stojím mezi chodbou a předsíní a hledím na něj.

„Můžeme dál?“

„Samozřejmě,“ kóktám rozpačitě, „paní Jirásková vás očekává...“

Nemohu od sympatické tváře odtrhnout oči. Vůbec si nevšímám štíhlé ženské postavy stojící za ním. Pan Hanzlík položí prst na ústa a šeptá:

„Mám pro Jiřinku překvapení.“

Vtom se skloněná světlovlasá hlava napřímí.

Byla jsem sice upozorněna na časté vzácné a vznešené hosty, ovšem tato návštěva předčila všechna očekávání.

„Jste to opravdu vy?“ Velmi inteligentní uvítací otázka od neznámé ženské trčící ve vchodu do bytu jako šipka na obrazovce zaseklého computeru.

Krásně upravená dáma v černých přiléhavých kalhotách, černém svetru a tmavém plášti se shovívavě usměje mé neomalenosti a říká příjemným známým hlasem:

„Ano, jsem.“

To už se blíží paní Jirásková. Jde osobně přivítat blízkého přítele.

„Někoho jsem ti přivedl, Jiřinko,“ haleká jedna polovina návštěvy a s uspokojením pozoruje, jak si obě ženy vlétly do náruče. Objímají se a líbají, vypadá to, že se neviděly několik dlouhých let.

„Děvenko zlatá,“ zvolá paní Jiřinka, „ty sis na mne udělala čas?“

Herecký idol mnoha žen spiklenecky mrknul, překvapení se povedlo dokonale. Po chvíli srdečného vítání se Jiřinka otočí ke mně a s přirozenou noblesou praví:

„Zdeničko, ráda bych vám představila dva ze svých nejmilejších přátel.“ Lotova žena musela být proti mně ohebný gumový panák. „Tenhle vlezlý chlap, co se vždycky vecpe do bytu bez ohlášení, je Jaromír Hanzlík a tahle okouzující dáma je Dagmar Havlová.“

Po srdečném stisku rukou se mi začíná vracet krev do žil.

Za smíchu a vzájemných slovních hříček odcházejí do pokoje. Jiřinka oba drží kolem pasu, jako by je už nikdy nechtěla pustit, oni ji kolem útlých ramínek.

„Uvařila byste nám, prosím vás, kávu?“ obrací se ke mně hostitelka.

Příliš překotně přisvědčím a běžím do kuchyně, otáčím kohoutkem... Krucipísek, ona neteče ta blbá voda! Zahanbeně se vracím zpět.

„Promiňte, dnes neteče voda,“ oznamuji zkroušeně.

„Cože?!“ hrozivý hlas přisuzuje technický incident jednoznačně mně.

Paní Dáša mávne rukou, vůbec jí to nevadí, bez kávy se klidně obejde a pan Jaromír si s sebou prozřetelně přinesl v termoskovém uzavíracím hrníčku čaj.

„Já věděl, že se ani toho kafe u Jiřiny nedočkám,“ směje se pobaveně, „přinesla byste mně aspoň trochu medu?“

Opět ochotně mizím. Panebože, kde může být med? Ve spížíce je plno pikslíčků, sklenic, konzerv, flašek, plechovek...

Med jsem posléze objevila. Sice úplně zcukernatělý, ale pravý včelí.

Jiřina Jirásková si poručila fernet, Dagmar Havlová koňak.

Vůbec mi při dnešním zatmění mozku nedošlo, že fernet se podává v jiném skle než koňak, a postavila jsem na oválný stolek dvě vysoké úzké skleničky. Paní Jirásková zalapala po dechu, ale jako skvělá herečka zareagovala skvěle:

„Musím vás, Zdeničko, naučit, jaké skleničky používáme na koňak.“

„Aha, promiňte,“ procedím stísněně a chci napravit svůj omyl. Jenže v kredenci žádné koňakové nádoby nejsou. Popadnu tedy jednu s širokým hrdlem, aby se aspoň trochu lišila od úzké štamprlky, vlétnu zpět do pokoje a již naservírovaný nápoj, který jsem bývalé první dámě před okamžikem přinesla, přelévám jinam.

Poděkuje, líbezně se usměje a poučí mě:

„Tohle je sklenička na whisky.“

I promováný imbecil by se dnes vedle mne musel skvět obdivuhodným přehledem a záviděníhodnou chytrostí.

„Já... já nemůžu žádné skleničky na koňak najít,“ zalkám plačtivě.

Obešlo se to i bez nich, dnes už vím, kde je hledat.

Vzácní hosté se zdrželi jen slabou půlhodinku, spěchali zpět na Olšanské hřbitovy, kde se právě natáčel další díl oblíbeného seriálu Sanitka.

Po jejich odchodu se paní Jirásková postavila mezi kuchyňská futra.

„Tak vidíte, Zdeničko, ještě u mne nejste ani dva dny a už jste se seznámila s nejpoblábnější ženou České republiky.“

Vypnula jsem shrbenou hrud', s graciézností sobě vlastní vzala červené vodítko a jako vznešená vévodkyně odcupitala s Amálkou do přilehlého parku.

Pátek se probudil do krásného teplého dne, sluníčko vesele svítí, na obloze ani mráček.

Umělci žijí nočním životem, i po vzrušující akci usínají velmi pozdě a celé dopoledne prospí. Pojem ráno je pro ně hodně dlouho po obědě.

Vymydlená a převlečená Jiřinka sedí na čistounce převlečené posteli, s někým telefonuje. Je očividně nadšená získávanými zprávami, usmívá se.

„Aleš Cibulka dostal od televize povolení, že může natočit dokument o Jiřině Jiráskové,“ oznamuje pyšně a celá září.

„To je báječné,“ opojena sdílenou radostí málem přeslechnu zvonek domovních dveří.

„Ve tři přijde Renata Novotná,“ s trochu opožděnou informací spěchám otevřít.

Tuhle mladou ženu již znám. Setkala jsem se s ní v prosinci minulého roku v Semaforu. Právě dokončila vysokoškolská studia obhájením diplomové práce o uměleckém díle paní Jiřiny Jiráskové. Pro mnohé oponenty těžko stravitelné, možná i nevděčné.

Předává Jiřince pozvání na promoci, jejíž začátek je stanoven na devátou dopoledne.

Časná ranní hodina je pro Jiřinku, bohužel, neakceptovatelná, zvláště když v předvečer slavnostního ceremoniálu hraje na vnohradské scéně. V tomto vysokém věku potřebuje po skvěle odvedené práci na jevišti druhý den hodně odpočívat a dlouho spát.

„Renatko, pokusím se přijít, to víš, že ano,“ slibuje nepřesvědčivě, já však zcela přesvědčivě vím, že slib nedodrží.

Renatka špitne hláskem slabě bzučícího komára, který jako kdyby ke statné vysoké ženě vůbec nepatřil, že by to pro ni byla velká čest, kdyby paní Jirásková...

„To je moc hodná holka,“ dovídám se po skončené návštěvě, „zná všechny moje role do detailu.“

„Takže si ke své diplomce vybrala výborné téma,“ říkám uznale, „a nejen výborné, i hrozně zajímavé.“

„Myslíte?“

„Nemyslím, to vím.“

Jednoznačným potvrzením a souhlasem jsem Jiřinku nadmíru potěšila. Začala vyprávět, zatímco já zcela dobrovolně oněměla.

Nadšeně poslouchám všechno, jsem ochotna nejíst, nepít a ne-jít spát, jen abych se dověděla, jak to tenkrát dopadlo, když v Paříži zabouchla pronajatý byt, nebo jak probíhalo získání jejího prvního angažmá ve vinohradském divadle. Kolika chlapeckými postavami musela projít, než dostala velkou ženskou roli, co ji potkalo v době totalitního režimu...

Nadprůměrná euforie přináší většinou podprůměrné důsledky. Zapomněla jsem zkontrolovat stav zdravotních potřeb a večer zjistila, že dochází lactulosový sirup.

V okolních lékárnách právě nastala zavírací doba.

A co jiného může následovat než právě tohle:

„Nalejte mi ještě trochu oleje,“ mé provinilé myšlenky přivólávají další pohromu.

Pokusím se ji přemluvit, aby dnešní přiděl nezdujovala. Při troše dobré vůle by mohly malé dávky do pondělí vydržet.

„Jiřinko, je tu jen trochu, myslím.... nemohla byste si místo sirupu vzít kuličky?“ nabízím pilulky s podobným účinkem.

„Cože?!“ Oboustranná pohoda je ta tam. „Vy jste nekoupila zásoby na sobotu a neděli!“

„Já... já... jsem si nevšimla, že je lahvička skoro prázdná,“ omluvně zakoktám.

„Jak, nevšimla?!“ hřímá vzteklý hlas, který byl před několika minutami jemný a sametový, „jste tu proto, abyste se o mne starala!“

Krásný podvečer šel spát.

„Ano, samozřejmě, hned ráno dojdu pro nový sirup.“

„Zítra je sobota a lékárny mají zavřeno.“

„Na Karlově náměstí, kde bydlím, je otevřeno i v sobotu,“ jediná lékárna, kterou znám, „zajedu tam hned ráno, a než se vzbudíte, budete mít lék tady.“

Poprvé jsem zažila paní Jiráskovou zuřit a poprvé mi tu začíná být nepříjemně.

Jenže jsem to zavinila sama, sama nesu zodpovědnost.

Abych nepropadla panice, utěšuji se, že všechno zlé je pro něco dobré. Docela se mi to vlastně hodí, nevzala jsem si nabíječku na telefon. David mi ji nemůže přinést, protože dostal vysokou horečku. Alespoň se na něj podívám. Jiřinka celé dopoledne spí, ráno vyvenčím Amálku, pak hned zajedu pro všechno chybějící a vrátím se s olejem i šňůrou.

Zároveň s potřebnými věcmi se vrátí i dobrá pohoda.

Schody do čtvrtého poschodí vybíhám na raketový pohon bez zastavení.

Odemykám dveře a pomalu otevírám Davidův pokoj. Bezvůle ně leží na posteli, rozpálené tváře, rozpraskané rty, horečnaté oči.

„Co se ti, probůh, stalo?“

„Nevím, mami,“ zasípe malátně. Snaží se polknout, ale zavyje bolestí.

Sáhnu mu na čelo, je horké jako rozpálená plotna.

„Davidku, já ti nemůžu pomoci, musím se vrátit, než se Jiřina probudí.“

„Je mi strašně zle,“ šeptne namáhavě, „nemohl jsem ti nabíječku přivést. Měl jsem tu včera tarokáře, těšil jsem se na hru půl roku, ale musel jsem je poslat pryč.“

„Prosím tě, lež, přinesu ti nějaké léky, ale...“

„Já vím, mami, že se mnou nemůžeš být... aspoň že ses přišla podívat.“

Nešťastně pádím dolů, v lékárně popadnu sirup a utíkám na tramvaj.

Přijíždí brzy, nedívám se na číslo a nastoupím. Místo na Vinohrady zatáčí na druhou stranu a já se po několika nekonečných minutách ocitám ve Vršovicích. Panebože, to mi ještě scházelo. Utíkám pěšky zpátky, ptám se na nejkratší cestu k lobkovickému parku.

„Musíte támhle na tramvaj a...“

„Chci jít pěšky, to nemůže být daleko.“

„No,“ zapochybuje starší tlustá paní na vysokých podpatcích a mne si vysoké čelo.

„Vemte to tady tou zkratkou, za půl hodky jste tam“ usmívá se kolem krácející stařík s fešnou pozlacenou hůlčičkou a zlatým zubem.

Běžím do kopce, moje oblečení se může ždímat.

Těsně před jedenáctou se celá zpěněná přiřítím. Amálka mě vítá u dveří, Jiřinka spokojeně odfukuje, zatím se neprobudila, takže ani neví, jak jsem byla dlouho pryč.

Musím se chvilku posadit a uvařit si kafe.

„Zdeničko,“ ještě ani nevrě voda.

„Ano, Jiřinko,“ utírám si z čela pot.

„Máte olej?“

„Ano, Jiřinko, hned vám ho přinesu.“

„Je to ta správná značka?“

„Ano, Jiřinko, měla jsem s sebou prázdnou lahvičku.“

„Kde jste to koupila?“

„Na Karláku.“

„Vy jste byla až na Karláku?!“ Místo radosti hromy a blesky.

„Ano, je to jediná lékárna, o které vím, že je v sobotu otevřená,“ řeknu zcela po pravdě, protože pražské čtvrti vůbec neznám.

„Jak jste byla dlouho pryč?“ polyká připravené léky a přinesený sirup.

„Asi dvě hodiny.“ O další době jsem se ze strachu nezmínila.

„Cože?!“ Znovu ledová smršť, „vy jste mě nechala dvě hodiny samotnou?“

„Vždyť jste celou dobu spala.“

„Tak dlouho vám trvalo koupit jeden lék?“

„No... stavila jsem se ještě na skok za Davidem, leží s vysokou horečkou...“

Přeruší mě takovým tónem, že si připadám jako úplná macecha, která opustila dítě v největší nouzi.

„Dejvi má horečku?“

Jsem jí vděčná, že projevila zájem o synovo zdraví.

„Přes čtyřicet,“ řeknu starostlivě.

„Ježíšmarja!“ zvolá tak zoufale, že se chci obléknout a utíkat zpět k nemocnému. „Ježíšmarja,“ opakuje znovu, „co když jste sem přitáhla nějakou infekci?!“

Ztuhnu.

Neměla starost o mé nemocné dítě.

„Ale Jiřinko... já jsem hned zase pospíchala za vámi.“

„Doufám, že jste se ho nedotýkala,“ zahučí a štítlivě si mě změří od hlavy k patě.

„Samozřejmě že ne.“

„Umyla jste si ruce?!“

„Samozřejmě že ano.“

„Přineste mi náplast!“ mění nepřipravené téma hovoru, vstává a vyhrnuje si noční košili.

„Jakou náplast?“

„Vy nevíte, co je náplast!“ obrátí oči ke stropu. „Vy toho vůbec málo víte.“

„Já vím, co je náplast, ale nevím, proč chcete náplast a jakou?“

„Náplast je takový druh obvazu, který se lepí.“

„A co chcete lepit? Kam?“

„Ta je blbá,“ postěžuje si skleněnému popelníku a pustí noční úbor zase dolů. Zapálí si cigaretu a dívá se na mne jako na úplného idiota.

„No přece sem, na záda,“ ukazuje rukou někam nad pánev, „ale to je zbytečné vám něco vysvětlovat. Musíme zavolat Alenku.“

Neodpovídám, jen čekám. Začínám si zvykat, že při každém malém nedorozumění vyzývá Alenku, stejně jako věřící vyzývají Ježíše. Když nepřijde, poradíme si samy.

Náplast proti bolesti je s nárký a nadáváním vyměněna, zbytky je třeba uklidit.

„Ta plechová kulatá nádoba, co stojí za kuchyňskými dveřmi,“ pohodlně se uvelebuj na židli v hale, „to je odpadkový koš.“

„Prosím?“

„Kristepane, ona nepozná ani odpadkový koš!“

Odpovídat na nekonečné invektivy nemá smysl a dohadovat se už vůbec ne. *Když tvrdí, že je sníh červený...*

Následkem setkání s Davidem a dílem svého bláznivého sprintu z Vršovic na Vinohrady jsem skutečně nastydla. Spustila se mi rýma jako trám a dusilo mě kašláni. Ani jedno, ani druhé jsem nemohla dát najevo a před Jiřinkou se musela tvářit naprosto zdravě a odpočatě. Nesnášela, že by někdo kromě ní byl také nemocný. Alenčin stav tolerovala jako zcela mimořádnou, nutnou a neodstranitelnou výjimku.

„Co bych si tak dala?“ medituje nahlas.

„Na mrazáku je spousta uvařených dobrot.“

„Jakých?“

„Polévky, nějaké omáčky, maso, knedlíky...“

„Maso nechci.“

„I plněné knedlíky tam jsou. Vypadá to, že by mohly být s ovocem.“

Jiřinka pookřeje.

„Na to mám zrovna chuť. Podejte mi jednu s tvarohem, máslem a cukrem.“

Úslužně se odklidím do kuchyně k ohřívání jídla a k tajnému vysmrkání. Za chvíličku servírui na nerezovém tácku příbor a malý kulatý talířek s objednanou dobrotou.

Jenže rozmrazení a následné ohřívání trvalo skoro pět minut, což je příliš dlouhá doba k udržení pohotovosti neustále spících chuťových buněk.

Vidličku a nůž drží štítivěji než jedovatého spícího hada, kterého by velmi nerada probudila, a první sousto krájí s výrazem upalované mučednice. Zvedá je k ústům rychlostí přejeté žel-

vy, takže křehká teplá meruňka měla spoustu času vyklouznout z lepkavého těsta, plácnout na růžovou noční košilku a ještě ji pocukrovat.

„Jéžíšmarja!“ osopí se na mně, „co to děláte, ženská?“

„Mám knedlík nakrájet?“ nabízím ochotně.

„Nepotřebuji krájet knedlík, podejte mi mokrý hadr.“

Hledá rozplesklý flek, aby jej setřela, ale nemůže se do něj trefit.

„Jiřinko, já na to vidím líp, otřu vám to.“

„Pochybuju,“ hudruje a šmejdí mokrým hadrem po úplně mokrém a ušmudlaném klíně.

S naprostou nechutí odsune zbylou holubí porci.

„Podejte mi raději kávu a jednu pimsku.“

Podnos s rozpatlaným talířem jsem umyla, vyleštila a položila na něj růžový podšálek s kávovým růžovým hrníčkem a žádaným pamlskem.

„Prosím,“ opatrně podávám nové občerstvení.

Podívá se na mě, jako bych se úplně pomátla, a ironicky prohlásí:

„Káva se nekrájí, na tu není třeba tácek.“

Mnohem větší trápení nastávalo při sledování televizních novin. Snažím se vždy, aby měla vše po ruce, dostatek alkoholu, cigaret, zkontroluji, zda je zapalovač, mobil i lupá na svém místě, a s knížkou pod paží nenápadně mizím do haly.

„Vy se nedíváte na zprávy?“

„Ne.“

„Proč?“

„Je tam samé vraždění a násilí.“

„Mě to zajímá.“ Chvilku přemýšlí, čím by mě zaujala. „Vysílají přece i politické aktuality.“

„No právě, Jiřinko,“ zavírám knížku a postavím se do otevřených dveří, „nerozumím české politice.“

„Rozumíte vůbec něčemu?“

„Žila jsem dvacet let v zahraničí, nevím, co je ODS a kdo je Topolánek.“

„Ale teď žijete tady. Mělo by vás to zajímat.“ Vyprázdňuje skleničku a podává mi ji k naplnění. „Půjdete volit?“

„Nemůžu, neodhlásila jsem se z volební listiny v Jihoafrické republice.“

„Ještěže tak,“ oddychne si zhluboka. „Koho byste volila?“ nepřestává dotírat.

„Nevím, asi bych se vás zeptala.“

„To by byl podfuk.“

Podfuky nemám ráda, tak mlčím.

„S váma je zábava!“ natahuje se pro mobil a vytáčí z paměti číslo. „Janinko moje zlatá,“ spustí tak hlasitě, abych dobře slyšela i v hale, kam jsem se znovu odebrala, „ještěže tě mám. Nemám si vůbec s kým povídat. Alenka tu nemůže být celý den, a ty jsi tak daleko...“

Získala jsem pro sebe asi pětáctřicet minut, dávno vstoupil na obrazovku televizní seriál *Cesty domů*, na který bych se docela ráda dívala, ale maximální hlasitost a nekončící telefonní hovor mi v tom zabránily.

Kolem půl deváté zaklapla mobil, a aniž zeslabila televizní zvuk, zavolala:

„Dala bych si jogurt.“

„Jiřinko, v ledničce nemáte jogurt, ale můžu vám nabídnout svůj,“ přináším modrý kelímek.

„Je moc velký, ten nesním.“

„Nevadí, odeberu vám do misky a zbytek sním já.“

„Ne, ne, to nechci. Co je v ledničce?“

Přinesla jsem jí pohárek s čokoládovou rýží.

„To přece není jogurt. Vy neumíte číst?“

„Řekla jsem vám, že tam jogurt není.“

„Tak co tam je?“

„Ještě nějaké dezerty, ukážu vám je.“

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.